

Een scheet van een vrouw

Er kleven ook keerzijdes aan...’ stelde Fleur Agema, het enige enigszins aantrekkelijke onderdeel van de PVV, op tv bij *Knevel en Van den Brink*. Bezwaren, nadelen en dat er aan de spreekwoordelijke medaille ook een kant zit die niet per definitie decoratief bedoeld is – ja hoor, toe maar, gooi de hele handel maar fijn ongegeneerd in de verbale blender. “Iedereen weet wat ik bedoel dus waarom zou ik nadenken bij wat ik zeg.” Dóór-bab-be-len!

(Los daarvan: ik vind Fleur Agema eerlijk gezegd best leuk. Een scheet van een vrouw.

Sorry, nu ik dat zo getypt zie staan is dat eigenlijk een rare zin. Zoiets als “Een wolk van een baby” – dat klinkt ook als een zuigeling met een walmende uitlaat; dan is de roze romantiek in één klap van de baan. Een kast van een huis is dan gewoon één van de kasten ergens in dat huis. En een boom van een vent klinkt als een vent met een...)

Die interessantdoenerig gedebiteerde verkrachtingen van uitdrukkingen en gezegdes. Ik kan er niets aan doen, het raakt mij altijd weer als de verdomming van Nederland. Klapharktaalgebruik. De massaal sluipend ingetreden verstupidisering van ons land. Alsof zo’n BN’er vlak voor zijn of haar tv-optreden de afweging maakt: ‘Zal ik ditmaal eens goed onderbouwd formuleren hoe ik vind dat dit of dat in elkaar z... Ach welnee: ik verdom het.’ En dan met het benul van een bakje geitenkwark gaat zitten blaten op een drie stappen lager niveau dan hij of zij in huis heeft. Drempelverlagend verdommen, omdat het publiek te dom is om het te snappen. Of nog erger: hij kan of weet gewoon niet beter. Of zij natuurlijk, zelfde verhaal.

Jaren heb ik ze genoteerd en opgespaard. Achterop sigarendoosjes, op bierviltjes, de volop beschikbare witruimtes voorop *nrc.next*, verscheurde aanmaningen, notitieboekjes vol. Maar het moet er allemaal maar eens uit. Lozen die hap. Nu gooi ik de emmer ook he-le-maal leeg.

(Ik ken iemand, die heeft een winkel in oogkleppen; loopt als een trein, gouden handel met een strik erom. Toen ik hem vorige week sprak, vertelde hij me dat het hem opviel dat hij de laatste tijd steeds meer vraag krijgt naar blinddoeken.)

Wat ik trouwens prachtig vind, zijn woorden die zijn samengesteld uit twee geheel tegenstrijdige begrippen; woorden als droefgeestig, armzalig, naargeestig, rampzalig, kwaad-c.q. boosaardig, doodleuk, hardvochtig. Als ik die lees of hoor, kan ik het totale woord al niet meer in zijn context plaatsen, verliest het zijn eigen betekenis voor mij. Dan hoor of zie ik het woord enkel nog in zijn in tweeën gehakte betekenis – of eigenlijk in twee afzonderlijke betekenissen dus, die samen heftig botsen. Prompt stapt het uit de zin en begint zijn eigen leven. Dat leidt enorm af. Dan zijn ze mij kwijt. Zo’n woord kan gewoon niet met zichzelf.

En dan die woorden die we zonder nadenken of te weten waar ze vandaan komen dagelijks zomaar uit onze mond laten floepen. Die intrigeren mij. Wat moet ik met een woord als “zienderogen”? Dan vind ik dat er ook minstens een “hoorderoren” zou moeten bestaan – maar dat is er dus mooi niet.

Druilerig. Wat is druilen? ‘Regenachtig zijn’ volgens het woordenboek. Ah, ik lees dat het ook iets met lusteloosheid te maken heeft. En een druiloor; dán mag dat oor opeens weer wel meedoen, maar waarom wel een oor en geen oog of een neus? Druilregen, is dat hetzelfde als motregen? En waar komt dát woord dan weer vandaan? O, ik lees hier dat mot...

Reuring dan. Wat is dat toch voor een woord? Het duikt de laatste tijd in elke recensie of reportage op, in menig interview wordt het door de ondervraagde gebruikt. Je komt het steeds meer tegen. En het bestaat niet eens! De verse *Van Dale* kent het niet en mijn rijtje stokoude woordenboeken doet er ook halsstarrig het zwijgen toe.

Ik vind het een heel raar woord, reuring.

En het is nog lelijk ook. Ik vind het echt een foeilelijk woord, eerlijk waar. Zo'n Youp van 't Hek-woord, als ik het lees hoor ik hem het knijpen, 'Rreùrringg', met zijn klamme stem en die kleine obstipatieoogjes tegelijk. Getuite natte onderlip. Met mondhoekspuug.

Als iemand wil aangeven dat ie vindt (nee, eist!) dat iets wat is ingedut een beetje moet worden opgepept, een lekker protest, revolutie, deining, tumult, een knus stukje opschudding nodig heeft, ja, dan moet er reuring zijn. Modewoordje. Ik hoop van harte dat *Van Dale* het blijft negeren, dan ebt het vanzelf wel weer weg. O, ik kijk weer niet goed. 'Gezellige drukte, vertier' staat hier, van dat werk dus. Laat dan maar. Gezellig vind ik het met dat ranzige opfokwoord ondertussen allang niet meer.

(Wat ik mij soms afvraag: eten Turken ook weleens Chinees?)

Even wat anders: onlangs heb ik Herman Finkers' show *Na De Pauze* gezien: briljant, wat een inspirerend en positief brok theater is dat. Zijn woorden. Gewogen. En op het juiste gewicht bevonden. Wees gerust, ik zal hem hier niet uitgebreid gaan lopen te citeren, maar zijn beschouwingen zijn net zo nuchter als zijn kurkdroge grappen – de logica druipt ervan af, er is geen speld tussen te krijgen. Ik durf hier en nu Herman Finkers Nederlands grootste filosoof te noemen, meer wijsgeer dan Goor.

(Dat moet ik denk ik even uitleggen: heden ten dage hechten mensen meer waarde aan de flapteksten van Gordon – nee, dan bedoel ik niet de wervende teksten die op de covers van zijn boekjes staan, maar de onzin die hij er zo-ge-naamd spontaan 'nee zeg, niet zo bedoeld' uitflapt – dan aan een echt doordachte mening.)

Want Gordverbomme nog eens aan toe, er gaat geen week voorbij of hij staat met zijn geblondeerde krullenbadmuts in de krant. Dan wil hij opeens wel weer terug bij de Toppers omdat volgens hem van alle glibberidolen het publiek juist hém het meest aanbidt of is hij intens verdrietig omdat zijn schandknappenkoortje LA The Voices hem (financieel) negeert of heeft hij een nieuwe liefde of heeft zijn nieuwe liefde hem net gemeen gedumpte of geeft hij als jurylid van zo'n ellende-talentenjacht weer een deelnemer een vitrioolverbaal nekschot of beweert hij dat hij vanaf nu milder zal worden in zijn opmerkingen of heeft zijn nieuwe liefde hem net gedumpte of mankeert hij vervelende ziektes en vindt hij dat er niémand naar hem omkijkt of gaat hij er een poos tussenuit op wereldcruise of heeft zijn nieuwe liefde hem gedumpte en willen wij dat GVB eigenlijk wel allemaal weten.

Gordverbómme!

Vanachter de jurydesk sprak de/het Gordon uit dat het talent van één der deelnemers 'boven kijf' stond: 'Nee, kijk, dat staat wel boven kijf.' Zei dus de man die ook boeken poept. (Schreef ik dat nou echt hardop? Sorry, dat glipte kennelijk spontaan uit mijn toetsen.) Opnieuw: zei dus de man die ook wel eens een boekje, eh... Hoe formuleer ik dat netjes, eh... Afscheidt? Nee, ik zeg het zo: die in boekjes zijn achterste aan zijn tong laat zien.

(Gaat het zo mee of wilt er u een tasje om?)

Immers. Iedereen is tegenwoordig woordvoerder. Bovendien zijn er nogal veel te veel zenders op tv. Maar daar had ik het al eerder en veel te veel vaker over gehad.

En aangezien de uitvinding van het wiel al een poosje geleden met, naar mijn idee, veel succes heeft plaatsgevonden en ik het vertik om dat nog een keer over te doen (ik heb echt wel wat beters uit te voeren), ga ik mijzelf hier schaamteloos zitten herhalen.

Daarom plaats ik gemakzuchtshalve het volgende stukje, dat u ook kunt vinden in de tweeëntwintigste Trommelvlies-column die ik eind 2005 schreef voor *OOR*:

Maar er bestaat inmiddels ook zoiets als toenemend taalmisbruik, tomeloze krompraat door woordvoerders en opgepompte, vierderangs talkshowgasten, omdat al die programma's op al die overbodige tv-zenders uiteindelijk toch gevuld zullen moeten worden. Tegenwoordig is iedereen commentator. Elke willekeurige eikel op straat geeft voor camera en microfoon zijn Belangrijke Mening: 'Je moet eerst 'n slechte tijd door om een goede tijd te krijgen, ik denk dat daar het ei van Columbus ligt.'

Het Journaal, een buitenlandcorrespondent over enkele terroristen: 'De enigen die nog op vrije voeten rondliepen' (ja, je moet soms goed opletten, het lijkt zó te kloppen). Mat Herben haspelt in de nieuwsmicrofoon dat 'De andere partijen meewarrig naar de LPF kijken', hij wil zijn partij dan ook met spoed 'revitaliseren.'

'Die geeft een stuk gladheid tot gevolge' hoorde ik op de radio een politieagent trachten (te mooi) uit te leggen hoe een sneeuwbus een kettingbotsing had veroorzaakt.

Over versprekingen gesproken – Van Basten begint al aardig in de voetbalschoenstappen van het orakel Cruijff te treden: 'De KNVB had ons in ons hoofd' zei Marco tegen de pers bij zijn aanstelling als nieuwe bondscoach, 'We beseffen ons dat ons een mooie taak te wachten ligt.'

Maar als je een beetje op blijft letten, golft de onuitputtelijke stroom van spraakkrakkemikkigheden dagelijks doodgewoon je huiskamer binnen hoor, vanzelf, dat houdt niet op en daar hoeft je verder helemaal niks voor te doen.

Een woordvoerder van Grolsch over het revolutionaire nieuwe bierflesje bijvoorbeeld, bij de introductie ervan in februari 2007: 'Dat hebben we uit en ten treure getest.'

Een krant meldt opgelucht over een grote brand: 'Voor zover bekend hebben zich geen gewonden voorgedaan.'

Een andere krant over het optreden van een artiest: 'Ook akoestisch verstond hij zijn mannetje.'

Op tv vraagt iemand zich vertwijfeld af: 'Waarom zou dat zo gegaan zijn? Die vraag rijst bij ons zeker te berge.'

De Rotjeknorrige mompeltok Herman den Blijker over een carrière in de horeca: 'Het is gewoon keihard uit je naad werken.'

Kordaat commentaar van iemand bij het *Journaal*: 'Dat is van wortel tot tak uitgeroeid!'

'Iemand komt met de vuile was naar buiten' hoor ik een man bloedserieus zeggen.

Soms klinkt zo'n terloops uitgesproken zinnetje best logisch, dan kan ik al niet eens meer met zekerheid zeggen of het echt fout is, maar het voelt soms zo kriebelig krom. 'Heeft u legitimatie bij zich?' – ik twijfel, maar het jeukt.

'De mannen gaven zich uit voor nepagenten' zegt de nieuwslezer met een stalen gezicht.

'In de reportage werden ook één van de fragmenten getoond' licht de verslaggever toe.

'Wij moesten voor onze kiezers de hete aardappels uit het vuur halen' stelt de politicus.

Een politieagente vertelt op televisie streng over de aanpak van criminaliteit; de boeven moeten er nu echt mee ophouden, want anders: 'Dan vinden ze ons op onze weg.'

Tja, in dat geval sluit ik me toch graag aan bij de buitenlandcorrespondent die enthousiast opmerkt: 'Daar kun je lering uit treffen.'

Dit lelijke misbaksel van een koppelbevestiging zit inmiddels ook diepgeworteld in ons taalgebruik, niemand heeft nog in de gaten dat ie dubbelop loopt te zwetsen: ‘Dat klopt inderdaad.’ Ingesleten, die krijgen we er nooit meer uit.
En niet te vergeten deze inmiddels klassieker dus: ‘Tot ziens, dahaag.’

© Theo Bennes 2013